

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi w sprawie z powództwa S. K. przeciwko E. S. o zapłatę uchylił w całości nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi w dniu 4 stycznia 2013 roku w sprawie o sygnaturze akt III Nc 1483/12 i oddalił powództwo, a nadto orzekł o kosztach procesu.

Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego zostało oparte na ustaleniu, że powód S. K. na podstawie umowy leasingu zawartej w lipcu 2008 roku z (...) nabył do użytkowania samochód marki V. (...). Samochód ten przekazał do użytkowania E. S., z którą pozostawał w nieformalnym związku. W dniu 9 kwietnia 2009 roku pozwana sprzedała swój samochód za kwotę 20.000 złotych, a następnie przekazała ją powodowi na poczet ceny za V. (...). Związek stron rozpadł się w marcu 2011 roku. Wówczas powód złożył pozwanej pisemne oświadczenie, że po zakończeniu umowy leasingu własność wskazanego samochodu przejdzie na E. S.. S. K. nabył własność V. (...) od (...) w dniu 4 lipca 2011 roku. Do kupna samochodu przez E. S. doszło w dniu 5 sierpnia 2011 roku, kiedy to uiszcza powodowi kwotę 4.600 złotych w gotówce, a ten wystawił na jej rzecz fakturę VAT na kwotę 24.600 złotych, a także przekazał dokumenty niezbędne do rejestracji pojazdu.

Sąd Rejonowy w oparciu o całokształt okoliczności sprawy doszedł do przekonania, że każda ze stron przedmiotowej umowy sprzedaży spełniła wynikające z niej świadczenia – powód przeniósł na pozwaną własność samochodu, a pozwana zapłaciła za niego cenę, na którą złożyły się: kwota 20.000 złotych uiszczona w 2009 roku oraz kwota 4.600 złotych przekazana w dniu sprzedaży.

W konsekwencji Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo o zapłatę ceny jako bezzasadne.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. naruszenie przepisu prawa materialnego – art. 462 § 1 k.c. – poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że faktura VAT o oznaczonym terminie płatności w dniu jej wystawienia oraz z adnotacją „forma płatności gotówka” stanowi jednocześnie pokwitowanie zapłaty za towar, w sytuacji kiedy zapis taki odnosi się tylko do oznaczenia ustalonej przez strony formy płatności, co oznacza, że dokument taki nie może być rozumiany jako pokwitowanie, o jakim mowa w art. 462 i nast. k.c.;

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest:

a. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. oraz art. 247 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zgromadzonych dowodów, a w szczególności polegającą na zastąpieniu treścią zeznań strony pozwanej dowodu z dokumentu, tj. podpisanej przez obie strony faktury VAT, z której nie wynika, że płatność za towar wymieniony na fakturze została dokonana w jakiegokolwiek części, przy jednoczesnej odmowie wiary zeznaniom powoda oraz braku przedstawienia przez pozwaną pokwitowania zapłaty, czego konsekwencją jest sprzeczność ustaleń Sądu Rejonowego z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego co do okoliczności uiszczenia przez pozwaną zapłaty za sprzedany jej pojazd;

b. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 231 k.p.c. oraz art. 232 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zgromadzonych dowodów przy jednoczesnym oparciu rozstrzygnięcia o szereg domniemań faktycznych w sytuacji, gdy to na stronie pozwanej spoczywa ciężar wykazania, że zapłata nie została dokonana, a na podstawie wskazanych przez Sąd pierwszej instancji okoliczności brak jest podstaw do wyprowadzenia wniosków o dokonaniu przez pozwaną zapłaty za towar;

c. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie części zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci:

- przedłożonych przez pozwanego faktur zawierających adnotację KP lub KW świadczących o praktyce umieszczania przez powoda na dokumentach księgowych adnotacji o przyjęciu wpłaty;

- zeznań B. K. i P. K. wskazujących na brak zapłaty przez pozwaną za towar, przy jednoczesnym oparciu się przez Sąd na zeznaniach A. S., która nie była świadkiem dokonania przez pozwaną zapłaty, a jej zeznania były sprzeczne z zeznaniami A. T. w zakresie wysokości, do jakiej pozwana miała zapłacić za zakupiony od powoda samochód;

d. art. 338 § 2 k.p.c. poprzez zaniechanie przytoczenia przez Sąd pierwszej instancji w treści uzasadnienia wyjaśnienia podstawy prawnej, na której Sąd oparł się wydając wyrok oraz zaniechanie podania przyczyn, dla których odmówił wiary dowodom przeprowadzonym na wniosek strony powodowej, w szczególności zeznaniom powoda oraz przedkładanym dokumentom.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez utrzymanie w mocy w całości nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 4 stycznia 2013 roku wydanego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygnaturze akt III Nc 1483/12 oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jako niezasadna podlegała oddaleniu.

Sąd Okręgowy w pełni podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji i przyjmuje je za własne.

Na wstępie koniecznym jest odniesienie się do sformułowanych przez skarżącego zarzutów naruszenia przepisów postępowania, gdyż wnioski w tym zakresie z istoty swej determinują rozważania co do pozostałych zarzutów apelacyjnych, bowiem jedynie nieobarczone błędem ustalenia faktyczne, będące wynikiem należytej przeprowadzonego postępowania mogą być podstawą oceny prawidłowości kwestionowanego rozstrzygnięcia w kontekście twierdzeń o naruszeniu przepisów prawa materialnego.

Zarzucane przez apelującego uchybienia prawa procesowego koncentrują się w głównej mierze wokół procesu oceny materiału dowodowego, w wyniku którego Sąd a quo poczynił ustalenia faktyczne sprzeczne z przebiegiem zdarzeń przedstawianym w toku procesu przez stronę powodową.

Zgodnie z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Przywołany przepis statuuje zasadę swobodnej oceny dowodów, która stanowi jeden z przejawów niezawisłości sędziowskiej. Ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem sądu jest dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia.

Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji.

Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie sądu, wbrew zasadom doświadczenia

życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych związków przyczynowo-skutkowych, przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Wobec tego dla skuteczności zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. nie jest wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu. Skarżący powinien przy tym wskazać, jakie kryteria oceny zostały naruszone przez sąd przy analizie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im taką moc przyznając (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, Lex nr 52753, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 3/05, Lex nr 180925).

Sąd Okręgowy podziela przedstawione powyżej poglądy stanowiące ugruntowany dorobek judykatury.

Konfrontując ich treść ze stanowiskiem skarżącego należało uznać, że zarzuty stawiane zaskarżonemu rozstrzygnięciu nie mogą być uznane za zasadne, albowiem powód nie wykazał, ażeby Sąd pierwszej instancji przekroczył wyznaczone w treści art. 233 § 1 k.p.c. ramy swobodnej oceny dowodów. W szczególności Sąd ten w sposób wszechstronny przeprowadził analizę i ocenę całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i poczynił słuszne, logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym ustalenia faktyczne.

Sąd Rejonowy, wbrew twierdzeniom apelującego, nie zastąpił treścią zeznań strony pozwanej dowodu z dokumentu w postaci podpisanej przez obie strony faktury VAT. Sąd Rejonowy ocenił wartość i znaczenie tego dowodu w świetle wszystkich przeprowadzonych w postępowaniu dowodów, które uznał za wiarygodne. Na tej podstawie ukształtował swoje przekonanie co do okoliczności spełnienia świadczenia przez pozwaną. Podkreślić należy, że treść faktury VAT wystawionej przez powoda w żadnej mierze faktowi temu nie przeczy. Wobec tego Sąd pierwszej instancji uprawniony był do przeprowadzenia dowodów mających na celu ustalenie prawidłowej wykładni treści dokumentu, nie naruszając przy tym wyrażonego w treści art. 247 k.p.c. zakazu dowodzenia faktów przeciwnych osnowie lub wykraczających ponad osnowę dokumentu, co zarzucał skarżący. Nadto Sąd ten przekonująco wyjaśnił, że na fakturze nie znalazła się wzmianka o przyjęciu gotówki w dniu wystawienia faktury, ponieważ większość ceny za samochód została uiszczona przez pozwaną znacznie wcześniej. Zeznania powoda, jak również świadków strony powodowej, przeczące temu faktowi nie zostały przez Sąd a quo niedostrzeżone lub pominięte, lecz nie stały się podstawą ustaleń w niniejszej sprawie z powodu odmówienia im waloru wiarygodności, co jednoznacznie wynika z treści uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia.

W ocenie Sądu Okręgowego za nietrafny należy również uznać zarzut błędnego zastosowania art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 231 k.p.c. oraz art. 232 k.p.c., co zdaniem skarżącego skutkowało miało nieuprawnionym oparciem rozstrzygnięcia o szereg domniemań faktycznych w sytuacji, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dawał podstaw do wyprowadzenia wniosków o dokonaniu przez pozwaną zapłaty za towar. W tym miejscu wypada zauważyć, że postępowanie dowodowe przeprowadzone przed Sądem Rejonowym w istotnej części sprowadzało się do zeznań świadków, z których część wskazywała na fakt uiszczenia ceny przez pozwaną, a część temu przeczyła. Rolą Sądu meriti było zatem zweryfikowanie wiarygodności tych dowodów w oparciu o wszelkie fakty ustalone w sprawie. Sąd w uzasadnieniu przedstawił logiczny wywód wskazujący na zespół udowodnionych faktów ubocznych, które oceniane jako całość umożliwiły stwierdzenie faktu głównego uzasadniającego podjęte rozstrzygnięcie. W tym szczegółowo opisanym procesie myślowym próżno dopatrywać się naruszenia przepisów art. 233 § 1 k.p.c., art. 231 k.p.c. oraz art. 232 k.p.c.

Za całkowicie chybiony należy uznać zarzut naruszenia art. 338 § 2 k.p.c. poprzez zaniechanie przytoczenia przez Sąd pierwszej instancji w treści uzasadnienia wyjaśnienia podstawy prawnej, na jakiej Sąd oparł się wydając wyrok oraz zaniechanie podania przyczyn, dla których odmówił wiary dowodom przeprowadzonym na wniosek strony powodowej, w szczególności zeznaniom powoda oraz przedkładanym dokumentom.

W pierwszej kolejności wypada zauważyć, że wymogi dotyczące treści uzasadnienia wyroku przewidziane zostały w treści art. 328 § 2 k.p.c., a nie jak podnosi apelujący w art. 338 § 2 k.p.c. Uzasadnienie Sądu Rejonowego czyni zadość tym wymogom. Omawiając dowody stanowiące podstawę ustaleń faktycznych Sąd wielokrotnie odnosił się do dowodów, którym nie dał wiary i wskazywał na przyczyny, leżące u podstaw takiej oceny. Wyjaśnił również, dlaczego

oddalił część wniosków dowodowych powoda. Również rozważania prawne, aczkolwiek nieco lakoniczne, poddają się kontroli instancyjnej – wskazują na charakter zawartej przez strony umowy, zakres świadczeń każdej z nich oraz konsekwencje prawne wynikające z faktu wykonania zobowiązania.

Należy również przypomnieć, że z

arzuty naruszenia przepisów postępowania, których skutkiem nie jest nieważność postępowania, wtedy mogą być skutecznie podniesione, gdy strona skarżąca wykaże, że zarzucane uchybienie miało wpływ na treść rozstrzygnięcia,

Sąd Okręgowy w obecnym składzie w pełni podziela stanowisko, że skoro uzasadnienie wyroku, mające wyjaśnić przyczyny, dla których orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po wydaniu wyroku, to wynik sprawy nie może zależeć od tego, jak zostało ono napisane i czy zawiera wszystkie wymagane elementy. W konsekwencji zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych przypadkach, w których treść uzasadnienia orzeczenia Sądu Rejonowego całkowicie uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (porównaj między innymi wyroki Sądu Najwyższego z: 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003, nr 7, poz. 182; 5 września 2001 r., I PKN 615/00, OSNP nr 15, poz. 352; 24 lutego 2006 r., II CSK 136/05; 24 sierpnia 2009 r., I PK 32/09; 16 października 2009 r., I UK 129/09; 8 czerwca 2010 r., I PK 29/10). W rozpoznawanej sprawie taka sytuacja jednak z całą pewnością nie zachodzi.

Na płaszczyźnie prawa materialnego apelujący zarzucił naruszenie przepisu art. 462 § 1 k.c. Poczynione w apelacji uwagi dotyczące zrównania przez Sąd Rejonowy znaczenia faktury VAT wystawionej przez powoda z pokwitowaniem, o którym stanowi art. 462 § 1 k.c., w żadnej mierze nie korespondują z treścią uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia.

Sąd pierwszej instancji opisując moc dowodową tego dokumentu nie odwoływał się do instytucji pokwitowania ani bezpośrednio, ani pośrednio. Wskazywał natomiast, że za faktem zapłaty ceny przez pozwaną przemawiało rozliczenie przedmiotowej faktury w księgowości firmy powoda, a także okoliczność, że kwota, na którą opiewała faktura była zbieżna z ceną uzyskaną przez pozwaną ze sprzedaży samochodu marki A., którą przekazała powodowi na poczet ceny V. (...). Godzi się zauważyć, że za oddaleniem powództwa przemawiał szereg innych okoliczności, szczegółowo opisanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, a argumentacja Sądu Rejonowego jedynie fragmentarycznie odnosiła się do znaczenia faktury VAT wystawionej przez powoda.

W tym świetle za zupełnie zaskakujące należy uznać sugestie, jakoby Sąd oparł swe rozstrzygnięcie na uznaniu, że z faktury tej wynika domniemanie spełnienia świadczenia. Z opisanych względów zarzut naruszenia art. 462 § 1 k.c. należało uznać za chybiony.

Przedstawione powyżej rozważania prowadzą do wniosku, że rozpoznawany środek zaskarżenia stanowi jedynie polemikę z prawidłowym rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności stron za wynik procesu.

Koszty procesu strony pozwanej w instancji odwoławczej, które Sąd Okręgowy zasądził od strony powodowej, stanowiły koszty zastępstwa procesowego w kwocie 1200 złotych, obliczone zgodnie z § 6 pkt. 5 w związku z § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity - Dz. U. z 2013 roku, poz. 490).